

PERSBERICHT

mei 2024

Verslag aan het Vlaams Parlement

Voortgang relanceplan Vlaamse Veerkracht

De Vlaamse Regering heeft in september 2020 een Vlaams relanceplan met 180 projecten opgesteld, waarmee het de gevolgen van de COVID-19-pandemie tracht op te vangen en een veerkrachtiger Vlaanderen wil uitbouwen. Het Rekenhof heeft op verzoek van het Vlaams Parlement de informatiekwaliteit van de zesde voortgangsrapportage van de Vlaamse Regering over de relanceplanuitvoering (VGR 2023) geëvalueerd. Die rapportage gaf de stand van uitvoering eind december 2023 weer. Het Rekenhof concludeert dat de VGR 2023 de stand van zaken van de onderzochte projecten vrij goed weergeeft, maar dat een verdere kwaliteitsverbetering moet voortbouwen op een betere definiëring van mijlpalen en outputindicatoren, een duidelijker vermelding van streefwaarden en realisaties, en een eenduidige bepaling van hoe Vlaanderen zijn afspraken met Europa zal nakomen.

Vlaams relanceplan en Europese steunverlening

Om de gevolgen van de COVID-19-pandemie op te vangen en een veerkrachtig Europa uit te bouwen, richtte de Europese Unie begin 2021 een herstelfonds op, waaruit België voor zijn nationaal plan voor herstel en veerkracht (NPHV) van april 2021 aanvankelijk 5,9 miljard euro subsidies zou kunnen ontvangen. In het NPHV waren aanvankelijk 55 Vlaamse projecten vervat, waarvoor Vlaanderen bijna 2,3 miljard euro steun zou ontvangen. Intussen zal België door de snelle heropleving van de economie minder middelen uit het herstelfonds ontvangen. Het Vlaamse aandeel verlaagt daardoor tot 1,7 miljard euro. In september 2020 had de Vlaamse Regering een eigen, ruimer Vlaams relanceplan voorgesteld, met in totaal 180 projecten. In 2022 is daar ingevolge de Oekraïne-crisis nog één project bijgekomen. Door de vermindering van de Europese steun zullen vijftien van de 55 veerkrachtprojecten geen Europese steun meer ontvangen en negen projecten een verminderde steun. Aangezien de Vlaamse Regering het plan Vlaamse Veerkracht zal uitvoeren ongeacht de grootte van Europese steun, zal Vlaanderen de verminderde Europese steun zelf bijpassen. Het Rekenhof heeft op verzoek van het Vlaams Parlement de informatie geëvalueerd die de Vlaamse Regering eind 2023 heeft verstrekt in de VGR 2023. Het onderzoek diepgaander de voortgangsinformatie over 74 projecten met een initieel budget van 20 miljoen euro en meer.

Volledigheid van de voortgangsrapportering

De Vlaamse Regering heeft noch haar plan, noch haar voortgangsrapportage aangepast aan het gewijzigde NPHV. De VGR 2023 geeft weinig informatie over de mate waarin de Vlaamse projecten uit het NPHV op schema zitten. Zo neemt de VGR 2023 bijvoorbeeld een aantal te realiseren hervormingen uit het NPHV niet op, en wordt niet geduid of Vlaanderen op koers zit om de Europese doelen te bereiken en de bijhorende financiering te ontvangen.

Evaluatie van de performantie-informatie

De omschrijvingen van het project, de input, de output en de outcome ondergingen zo goed als geen verandering in de projecten die het Rekenhof grondiger onderzocht. In zijn vorig evaluatieverslag vroeg het Rekenhof ook de gewenste maatschappelijke, sociale,

economische en ecologische resultaten op korte of middellange termijn weer te geven, maar de VGR 2023 bracht op dat vlak geen verbetering.

De beschrijving van de voortgang verbeterde, maar bij een aantal projecten bleef de informatie ontoereikend. Volgens de VGR 2023 is ongeveer een vijfde van het aantal projecten – vooral projecten met een beperkter financieel belang – gerealiseerd. Een tiental projecten kreeg volgens het Rekenhof echter voorbarig de vermelding ‘gerealiseerd’ en is eerder nog in uitvoering.

De VGR 2023 rapporteert dat eind 2023 bijna 70% van de 1.753 mijlpalen uit de 181 projectfiches is gehaald. Bij ongeveer 10% van de mijlpalen (170) zouden de zaken niet lopen zoals vooropgesteld. De kwaliteit van de mijlpalen verbeterde niet meer substantieel tegenover de VGR 2022.

Vooraf de kwaliteit van de rapportering over de ruim 400 outputindicatoren verbeterde tegenover 2022, al ontbreken nog altijd streefwaarden bij 7% van de indicatoren en werden bij 51 indicatoren (13%) geen realisaties vermeld. De informatie blijft volgens het Rekenhof ontoereikend bij 18% van de indicatoren. De kwaliteit van de outputindicatoren verbeterde overigens nauwelijks.

De gewijzigde Europese subsidiëring en het aangepaste NPHV hebben een impact op de hoogte van de maximale EU-financiering voor het plan Vlaamse Veerkracht. De afspraken met de EU over nieuwe mijlpalen, streefwaarden en indicatoren die gehaald moeten worden voor Europese subsidiëring, zijn nog niet gefinaliseerd. De betrokken projecten gaan daar in de VGR 2023 op een verschillende wijze mee om. Sommige nemen ze al dan niet met een verwijzing naar de RRF over, andere nemen ze deels over, maar heel wat projecten nemen ze niet over.

De VGR geeft terecht aan dat 50 projecten – vaak infrastructuurprojecten - minstens één mijlpaal met vertraging hebben. Daarbij zijn ook projecten die deel uitmaken van het Vlaams deel van het NPHV en dus van belang zijn voor Europese (co)financiering. Voor de meeste mijlpalen geeft de VGR wel aan waar de vertraging zich voordoet, maar zij duidt de onderliggende reden(en) maar bij ongeveer de helft ervan.

Financiële voortgangsinformatie

In de initiële begroting 2021 voorzag de Vlaamse Regering in een eenmalige enveloppe van 4,3 miljard euro voor het Plan Vlaamse Veerkracht. In de begrotingsjaren 2021, 2022 en 2023 heeft Vlaanderen respectievelijk 1,7, 2,4 en 0,0 miljard euro uit de relanceprovisie vastgelegd, en respectievelijk 0,3, 1,0 en 1,0 miljard euro vereffend. Een saldo van 182,8 miljoen euro vastleggingskredieten verviel eind 2022.

Zoals in de VGR 2021 en 2022, ontbrak ook in de VGR 2023 (financiële) rapportering over de 22 hervormingsprojecten gefinancierd met Vlaamse reguliere middelen. Noch de VGR, noch de beleids- en begrotingstoelichting verstrekken daarover duidelijke cijfers. De VGR rapporteerde evenmin over de projecten die worden gefinancierd met REPowerEU-subsidies, die Europa tegen 2030 onafhankelijk willen maken van Russische olie en aardgas. Deze projecten stonden niet in het oorspronkelijke relanceplan Vlaamse Veerkracht. Voor Vlaanderen gaat het om 208 miljoen euro.

De financiële cijfers over de uitvoering van de relanceprojecten in de VGR 2023 komen overeen met de boekhouding, maar zijn nog onvolledig: het meer recente financiële monitoringrapport toont 146 miljoen euro (18%) meer aanrekeningen voor relance. De transacties die zijn aangerekend op de relanceprojecten, betreffen inhoudelijk ook alle uitgaven (en ontvangsten) die verband houden met deze projecten.

De VGR 2023 bevat enkele financiële kerncijfers over de relanceprojecten, zoals de totale beleidsruimte en de geboekte vastleggingen en vereffeningen, en geeft aan hoe de

relanceprojecten worden gefinancierd (met Europese RRF-middelen, Brexit-middelen of eigen middelen van de Vlaamse overheid). Die kerncijfers moeten echter omzichtig worden geïnterpreteerd, aangezien de relanceprojecten inhoudelijk sterk verschillen van aard en van impact op het bedrijfseconomisch resultaat, het vorderingensaldo of de schuldpositie. De VGR geeft de uitvoeringsgegevens enkel cumulatief weer, en niet op jaarbasis, wat de vergelijking met de begrotings- en rekeningengegevens bemoeilijkt.

Reactie van de Vlaamse Regering

De Vlaamse Regering heeft op 17 april 2024 geantwoord dat rapportering over de uitvoering van het plan Vlaamse Veerkracht een arbeidsintensief en belangrijk leerproces blijft, waarbij ze de aanbevelingen en opmerkingen van het Rekenhof graag in overweging neemt. Zij beklemtoonde dat het werk van de administraties opnieuw een belangrijke vooruitgang heeft meegebracht in het percentage vereffeningen, gerealiseerde mijlpalen, projecten en output en dat de monitoring model kan staan voor de opvolging van het Vlaams regeringsbeleid.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Voortgang relanceplan Vlaamse Veerkracht* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).